

Paul EDMONSON

Paul EDMONSON

Shakespeare

**Traducere de
Sorin CAZACU**

**EDITURA UNIVERSITARIA
CRAIOVA, 2026**

Referenți științifici:
Conf.univ.dr. Daniela ROGOBETE
Conf.univ.dr. Vlad PREDA

Copyright © 2026 Editura Universitaria
Toate drepturile sunt rezervate Editurii Universitaria

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a
României EDMONSON, PAUL**

Shakespeare / Paul Edmonson ; trad. de Sorin Cazacu. - Craiova :
Universitaria, 2026

Index

ISBN

978-606-14-2271-5

I. Cazacu, Sorin (trad.)

821.111.09

© 2026 by Editura Universitaria

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

*Pentru finii mei:
Rowan Simpson
Eleanor Lofthouse
Harry Bate
Daisy Huish
și pentru Freya Simpson
și Sasha Hurley*

O CRONOLOGIE A OPEREI LUI SHAKESPEARE

Această listă (care include și lucrări colaborative) se bazează pe *The Oxford Shakespeare: The Complete Works*, editată de Stanley Wells și Gary Taylor împreună cu John Jowett și William Montgomery (Oxford: Clarendon Press, 2005). Toate citatele din Shakespeare sunt preluate din această ediție.

Doi tineri din Verona (1589–90)

Îmblânzirea scorpiei (1590–1)

Prima parte a conflictului dintre cele două case celebre York și Lancaster (*Henric al VI-lea, Partea a doua*, 1590–1)

Adevărata tragedie a lui Richard, ducele de York, și a bunului rege Henric al VI-lea (*Henric al VI-lea, Partea a treia*, 1591)

Prima parte a lui Henric al VI-lea (1592)

Cea mai lamentabilă tragedie a lui Titus Andronicus (1592)

Tragedia regelui Richard al III-lea (1592–3)

Venus și Adonis (1592–3)

Violarea Lucreției (1593–4)

Domnia regelui Edward al III-lea (1594)

Comedia erorilor (1594)

Zadarnicele chinuri ale dragostei (1594–5)

Munca iubirii câștigate (1595–6): pierdută

Tragedia regelui Richard al II-lea (1595)

Prea aleasa și jalnica tragedie a lui Romeo și Julieta (1595)

Visul unei nopți de vară (1595)

Viața și moartea regelui Ioan (1596)

Istoria comică a negustorului din Veneția, numită și Evreul din Veneția (1596–1597)
Istoria lui Henric al IV-lea (1596–1597)
Nevestele vesele din Windsor (1597–1598)
A doua parte a lui Henric al IV-lea (1597–1598)
Mult zgomot pentru nimic (1598–1599)
Viața lui Henric al V-lea (1598–1599)
Tragedia lui Iulius Caesar (1599)
Cum vă place (1599–1600)
Tragedia lui Hamlet (1600–1601)
A douăsprezecea noapte sa... Faceți ce vreți (1601)
Troilus și Cresida (1602)
Sonetele (1582–1609) și *Lamentația unei îndrăgostite* (1603–1609)
Cartea lui Sir Thomas More (1603–1604)
Măsură pentru măsură (1603–1604; adaptată în 1621)
Tragedia lui Othello, maurul din Veneția (1603–1604)
Istoria regelui Lear (1605–1606): *textul Quarto*
Viața lui Timon din Atena (1606)
Tragedia lui Macbeth (1606; adaptată în 1616)
Tragedia lui Antoniu și Cleopatra (1606)
Totul e bine când se sfârșește cu bine (1606–1607)
Pericle, prinț al Tirului (1607)
Tragedia lui Coriolanus (1608)
Poveste de iarnă (1609–1610)
Tragedia Regelui Lear (1610): *textul Folio*
Cymbeline, regele Britaniei (1610–1611)
Furtuna (1610–1611)
Cardenio (1612–1613): *pierdută*
Totul este adevărat (Henric al VIII-lea, 1613)
Doi veri de stirpe aleasă (1613)

INTRODUCERE

Moneda Shakespeare

Cu un an înainte de a muri, un prieten mi-a dăruit o monedă de șase pence cu efigia lui Shakespeare. Pe una dintre fețe este gravată efigia reginei Elisabeta I, iar pe cealaltă, stema regală. Cineva care avea mare nevoie de moneda mea de șase pence a mușcat dintr-o margine pentru a verifica dacă era autentică. Cu siguranță, argintul este foarte subțire. O numesc monedă de șase pence cu Shakespeare pentru că a fost bătută în 1592, marcând momentul în care Shakespeare a fost menționat pentru prima dată la Londra. Podul Rialto din Veneția a fost construit în același an.

Și Shakespeare era un creator – de cuvinte. Era cineva care crea un limbaj nou, pentru care poezia, râsul, lacrimile, stimularea intelectuală și divertismentul pur erau o *monedă* care trebuia să circule. A murit tânăr, cam la aceeași vârstă ca și prietenul meu, și a lăsat în urmă o operă și o reputație care nu au egal. În vremea lui Shakespeare, cu șase pence aș fi putut cumpăra un loc în Sala Lorzilor de la Teatrul Globe pentru a urmări spectacolul trupei sale sau aș fi putut intra în sala de teatru interioară, la Blackfriars. Când țin în mână această monedă obișnuită de șase pence – netedă și strălucitoare după patru secole de utilizare – simt că experiența lui Shakespeare în lume este cumva la îndemâna mea.

Cuvintele sale sunt o monedă cu care și noi putem călători. Poetul John Keats a scris o scrisoare lungă și plină de dragoste către fratele și cumnata sa, George și Georgiana, în perioada Crăciunului din 1818 și a Anului Nou. Ca toate scrisorile lui Keats, aceasta este

directă și prietenoasă, caldă și afectuoasă și, ca multe dintre ele, include gânduri și idei despre Shakespeare:

Motivul pentru care nu mă simt în acest moment atât de departe de voi este că îmi amintesc obiceiurile, comportamentul și acțiunile voastre; vă cunosc modul de a gândi, modul de a simți: știu ce formă ar lua bucuria și tristețea voastră, știu modul în care mergeți, stați în picioare, vă plimbați, stați jos, râdeți, faceți glume și fiecare alt lucru, astfel încât îmi pare că sunteți aproape. Vă veți aminti de mine în același mod – și cu atât mai mult când vă spun că voi citi un pasaj din Shakespeare în fiecare duminică la ora zece – voi veți citi unul în același timp și vom fi atât de aproape unul de celălalt cât pot fi niște trupuri care nu se văd, dar împart aceeași cameră.¹

Pentru Keats, Shakespeare reprezenta o monedă de schimb a prieteniei, un mod intens, dar familiar, de a recunoaște afecțiunea reciprocă. Dar în cuvintele lui Keats se ascunde și o comuniune spirituală mai profundă. Shakespeare (orice pasaj este potrivit) trebuie citit în același timp, duminica la ora zece, și atunci se vor simți cât se poate de apropiați, deși sunt despărțiți. Keats, întâmplător, nu ține cont de diferența de fus orar: fratele și cumnata lui locuiau în America de Nord.

Shakespeare a inspirat întotdeauna reacții puternice, de la laude extreme la plictiseală totală și, ocazional, condamnare. Această carte este scrisă din perspectiva propriilor mele reacții față de Shakespeare, care au crescut și s-au dezvoltat de-a lungul celor douăzeci de ani în care am trăit, lucrat, scris și predat în Stratford-upon-Avon. Nu uiți niciodată prima vizită în acest oraș. Aveam cincisprezece ani și am fost dus într-o excursie școlară din York pentru a vedea producția lui John Caird, *Visul unei nopți de vară*, în 1989. Zânele erau îmbrăcate ca niște adepți ale genului punk-rock și purtau cizme Doc Martens; pădurea era o groapă de gunoi fantastică;

piesa meșteșugarilor din piesa în piesă „Pyram și Thisbe” din actul cinci ne-a făcut să ne rostogolim pe culoare. Două săptămâni mai târziu m-am întors și le-am arătat mamei și surorii mele orașul, iar apoi am vizitat locul de naștere al lui Shakespeare și căsuța Annei Hathaway. Pentru o zi, am simțit că Shakespeare ne aparține.

Această carte nu este în primul rând „despre” interpretare sau critică, deși ambele sunt strâns legate de modul în care eu îl înțeleg și îl apreciez pe Shakespeare. Nici nu vă va povesti întâmplările din piese (cu excepția câtorva, menționate în trecut). Dar sper că va explica ce fel de scriitor este Shakespeare, de unde provin operele sale, de ce sunt importante, ce înseamnă el pentru mine și de ce consider că merită să-i acordăm atenție (deși nu există nicio obligație morală de a ne plăcea operele sale).

Primul capitol prezintă câteva aspecte ale vieții și carierei sale, locurile în care a trăit, unele dintre persoanele pe care le-a cunoscut și lumea în care a trăit. Nu sunt de acord cu clișeul potrivit căruia tot ce știm despre Shakespeare poate fi scris pe spatele unei cărți poștale. Știm mai multe despre el decât despre mulți dintre colegii săi scriitori. Problema este că nu știm ceea ce ne-ar interesa cel mai mult să știm. Nu există documente personale, cum ar fi scrisori și jurnale, dar acest lucru este valabil pentru majoritatea oamenilor din epoca sa. Biografiile shakespeariane compensează adesea această lipsă de informații căutând urme ale vieții sale în propriile opere.

Aici, prezint o privire de ansamblu istorică asupra faptelor din viața sa, evitând pe cât posibil vocabularul biografic shakespearian standard, precum „este posibil să fi fost așa”, „ar fi putut fi așa”, „cu siguranță ar fi putut fi așa”, „aproape sigur a fost așa” și „trebuie să fi fost așa”.

Shakespeare

Capitolul al doilea analizează procesul său de scriere, lecturile sale și viața teatrului profesionist, forța modelatoare a imaginației sale.

Capitolul al treilea analizează *ceea* ce a scris. El a fost un poet și un gânditor care a scris piese inovatoare, precum și un dramaturg care a scris poezie. Capitolul al patrulea încearcă să transmită ceva din *forța* sa pură ca scriitor, analizând modul în care scrie despre iubire și sex, război, istorie, mortalitate, transgresiune și iertare.

Capitolul cinci analizează primatul interpretării ca mod de a-l întâlni pe Shakespeare, importanța exegezelor de teatru și sugerează cum ne-am putea apropia cât mai mult de limbajul său citind cu voce tare un sonet de Shakespeare.

Capitolul final răspunde la întrebarea „De ce Shakespeare?” prezentând o varietate de aspecte culturale shakespeariene, precum interpretarea, studiul, sărbătorile și acțiunile politice. De ce atâta agitație? Își merită el cu adevărat reputația?

1

VIAȚA LUI SHAKESPEARE

Dacă aștepți suficient de mult în fața casei natale a lui Shakespeare, situată pe strada Henley din Stratford-upon-Avon, sunt două lucruri care se vor întâmpla cu siguranță. Vei apărea în multe fotografii și vei întâlni persoane din aproape toate țările lumii. Oamenii vin aici pentru a-i aduce un omagiu lui William Shakespeare și pentru a înțelege lumea așa cum o cunoștea el.

Casa pare mare, îngrijită și respectabilă. De-a lungul timpului (și datorită renovării victoriene), a devenit un simbol. De fapt, situl cuprinde trei case într-una singură, pe care Shakespeare le-a moștenit la vârsta de treizeci și șapte de ani, la moartea tatălui său, în 1601. Sora sa, Joan Hart (al cărei soț a murit cu o săptămână înaintea lui Shakespeare) și descendenții ei au continuat să locuiască într-o proprietate adiacentă, situată în partea de vest, de la începutul anilor 1600 până în 1806. Unul dintre primele lucruri pe care Shakespeare le-a făcut când a moștenit proprietatea a fost să o închirieze lui Lewis Hiccox, care a extins-o în spate și a transformat-o într-un pub, The Maidenhead, o afacere prosperă care a ajuns să ofere cincisprezece paturi oaspeților. Dezvoltarea sa în această direcție îl plasează pe Shakespeare în mod clar și fără sentimentalism de partea câștigului de bani. Inovația și spiritul antreprenorial i-au caracterizat atât viața profesională, cât și pe cea personală.

Când stră-strănepotul lui Shakespeare, Shake-speare Hart, a moștenit proprietatea la începutul secolului al XVIII-lea, pubul, numit mai târziu *Lebăda și Fecioara*, s-a mutat în partea de est a

sitului. În următoarea jumătate de secol, dormitorul principal din secțiunea centrală a casei a devenit cunoscut sub numele de „camera nașterii”. În 1759, locul de naștere al lui Shakespeare a fost marcat pe harta lui Samuel Winter a orașului Stratford-upon-Avon, iar zece ani mai târziu, celebrul actor David Garrick a petrecut o noapte acolo în timpul celebrării lui Shakespeare, cunoscută sub numele de Stratford Jubilee. El a afișat un banner la fereastră. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, o parte a sitului a fost transformată într-o măcelărie. „Pelerinii”, după ce își scriau numele pe peretele sanctuarului din ce în ce mai popular de la etaj, puteau apoi să se bucure de o băutură la *Lebăda și Fecioara*.

John și Mary Shakespeare

William Shakespeare era fiul unor părinți ambițioși, ale căror rădăcini ancestrale se afundau adânc în zona rurală din Warwickshire. Tatăl său, John (înainte de 1530–1601), provenea dintr-un sat mic, Snitterfield, situat la aproximativ șase kilometri nord de Stratford-upon-Avon. Unchiul Henry, fratele mai mic al tatălui său, a rămas toată viața sătean în Snitterfield și a avut diverse probleme cu legea.

John Shakespeare era mai interesat de perfecționarea personală, dar a plătit și el tribut unei culturi extrem de litigioase. La 29 aprilie 1552, a fost amendat pentru că a depozitat gunoi de grajd în fața casei sale din Henley Street, iar în 1559, el și maestrul Clopton din New Place (casa impozantă de pe Chapel Street care avea să devină mai târziu casa familiei lui William Shakespeare) au fost amendați „pentru că nu și-au curățat jgheburile”. John a reușit să cumpere aripa estică a casei din Henley Street în 1556 și o altă casă în apropierea Greenhill Street. În 1557, s-a căsătorit cu Mary

Arden din apropiere de Wilmcote. Ea era preferata tatălui său și cea mai capabilă dintre copiii săi. Fiind cea mai tânără dintre cele opt fiice (aparent din prima căsătorie a lui Arden), ea moștenise, în mod neobișnuit, cea mai mare parte a averii considerabile a tatălui său în 1556, două ferme și nu mai puțin de o sută de acri de pământ. Pentru John Shakespeare, a fost o căsătorie care i-a permis să urce pe scara socială; cât despre Mary Arden, ea s-a ales cu un soț plin de promisiuni și intenții civice.

John a fost membru al Consiliului Local și era un meșteșugar, a cărui „misterioasă” meserie era aceea de „whittawer”, un lucrător cu piele albă și un producător de mănuși. John a folosit simbolul unui compas de mănușar în loc de semnătură atunci când a asistat la evaluarea unor amenzi în 1559 și 1561, și din nou în 1564. El aparținea unei generații care nu avea nevoie să scrie (ceea ce nu înseamnă că nu știa să citească). Se spune uneori că ar fi pregătit pielea necesară pentru meseria sa în spatele casei în care s-a născut, dar acest lucru este îndoielnic. Fabricarea pielii era atunci, ca și acum, o activitate mirositoare, care necesita echipamente specializate și mult spațiu, iar Stratford-upon-Avon avea tăbăcării specializate. Este important de menționat că el se ocupa și cu comerțul profitabil și pe scară largă cu lână (o afacere în plină expansiune), provenită în parte din pieile folosite la confecționarea mănușilor. În secolul al XIX-lea, proprietarul localului The Swan and Maidenhead a semnalat descoperirea unor resturi de lână și pieptănat de lână atunci când podeaua salonului a fost refăcută.

John a ocupat mai multe funcții publice importante. A devenit unul dintre degustătorii de bere ai orașului (un rol important într-o industrie semnificativă), polițist în 1558 și 1559, șambelan între 1561 și 1563, consilier municipal din 1565 și, în cele din urmă, executor judecătoresc (echivalentul primarului) între 1

Shakespeare

octombrie 1568 și 1569. A fost ales consilier șef și judecător de pace în 1571 și a ocupat și funcția de administrator urban adjunct.

În august 1569, în calitate de administrator urban, a autorizat două companii de teatru să joace în Stratford-upon-Avon: *Oamenii Reginei* și *Oamenii Contelui de Worcester*, prima dată când trupe de actori profesioniști au venit în oraș. William Shakespeare avea pe atunci cinci ani și jumătate. Un alt eveniment a rămas întipărit în memoria orașului în același an. John Shakespeare a fost obligat legal să supravegheze acoperirea cu var a picturilor medievale vii de pe pereții capelei breslei din oraș. Statul, în încercarea de a impune uniformitatea religioasă, a cerut ca orice aspecte suspect de senzuale ale catolicismului roman, precum imaginile, să fie acoperite sau îndepărtate. Simplitatea protestantă pretindea a fi mai sfântă, chiar dacă era mult mai puțin motivantă din punct de vedere vizual.

Lumea lui Shakespeare

Stratford-upon-Avon era, încă din 1196, un oraș comercial cu dreptul de a organiza un târg anual. În 1564 era un oraș foarte prosper, cu aproximativ 1800 de locuitori. Poziția sa centrală între Țara Galilor, Londra și orașele din nord îl făcea un punct de intersecție al comerțului și culturii, dar era și un oraș rustic și verde, cu multe livezi și peste o mie de ulmi. Ciurma care a lovit orașul în 1564 a ucis aproximativ două sute de locuitori, inclusiv patru copii ai familiei Green, care locuiau la doar trei case distanță de familia Shakespeare. Bebelușul Shakespeare a avut norocul să scape.

CertIFICATELE de naștere nu existau, dar registrele parohiale înregistrau botezurile. Conform Cărții de rugăciuni comune, copiii trebuiau botezați în ziua de sărbătoare a sfântului următor după